

Wederom goed jaar voor zeldzame broedvogels

Nieuws over zeldzame broedvogels wordt vandaag de dag makkelijk wereldkundig gemaakt op internet via waarnemingsites en e-mailnieuwsgroepen. Regionale overzichten waren al te lezen in de provinciale nieuwsbrieven van SOVON. Nu dan een eerste overzicht voor Nederland. De belangrijkste bron hiervoor zijn de districtscoördinatoren (DC's); de ogen en oren van SOVON in de regio. De DC's kwamen begin november bij elkaar aan de rand van de Strabrechtse Heide om de resultaten door te nemen. Dankzij het telwerk van iedereen valt er veel te melden, meer dan op deze pagina past.

Goed jaar

Veel zeldzame soorten kenden in 2005, net als in het voorgaande jaar, een goed seizoen. Zo overheersen bij Roerdomp, Porseleinhoen, Nachtzwaluw, IJsvogel en Grote Gele Kwikstaart positieve berichten die duiden op hogere aantallen dan verleden jaar. De 47 Porseleinhoentjes in De Wieden en 50 Roerdompen in de Oostvaardersplassen zijn sprekende voorbeelden. De populaties van Woudaap en Kwak zijn in historisch perspectief minimaal, maar in 2005 was zeker geen sprake van achteruitgang. Dat de Grauwe Klauwier een goed jaar kende was al in de vorige SOVON-Nieuws te lezen. Als aanvulling op de daar beschreven succesvolle terugkeer in de duinen kan worden gemeld dat er in de uiterwaarden van de Waal een territorium was gevestigd. Succesvol was deze poging echter niet.

Spectaculair

De broedende Lachsternen van het Balgzand zijn zeker spectaculair te noemen. Tot tweemaal toe bouwde een paar een nest, iets dat sinds 1958 niet meer in Nederland vastgesteld was. Niet minder spectaculair was het broedgeval van de Wilde Zwaan in Drenthe (zie het juli nummer van SOVON-Nieuws), een nieuwe broedvogelsoort voor Nederland! Bijeneters zochten ook dit jaar Nederland weer op. In het Zuid-Hollandse duingebied Solleveld brachten 3 paren jongen groot. Terreinbeheerders hadden, net als

bij eerdere broedgevallen elders, overigens de handen vol om verstoring door opdringerige bewonderaars te voorkomen! Meldingen van een roepende Kleinst Waterhoen zijn niet ongewoon in Nederland. Dit jaar was er echter een heuse influx: 7 roepende vogels in De Wieden, 5 bij Tienhoven en 3 bij het Naardermeer. Dankzij nachtelijk inventarisatiewerk is het gelukt op deze laatste plek zelfs jongen te zien. Het aantal broedparen van de Grote Zilverreiger in de Oostvaardersplassen mag dan net niet de 100 zijn gepasseerd, de liefst 97 nesten die vanuit de lucht geteld werden zijn spectaculair genoeg. Met de Pijlstaart was ook iets bijzonders aan de hand. Aan de IJsselmonding werden 15 paren geteld en in het Markiezaatsmeer 12, ongekend voor Nederlandse gebieden.

Opmars

De Middelste Bonte Specht liet duidelijk van zich laten horen. De Limburgse populatie van minimaal 15 territoria is plotseling evenaard door Twente met eveneens 10-15. Een verdere groei is reëel, want op een vijftal Twentse locaties waren er wel waarnemingen maar alleen vroeg in het seizoen. Verder heeft de 'Mibo' nabij Boxtel succesvol gebroed en uit Salland is ook een broedgeval gemeld. Broedgevallen in Gelderland in 2006 zouden een logisch vervolg op deze ontwikkelingen zijn. De opmars van de Oehoe is in 2005 niet verder gegaan. Alle broedgevallen (1 in Achterhoek, 4 in Zuid-Limburg) leverden evenwel uitgevlogen jongen op zodat de verwachtingen voor volgend jaar toch weer gespannen zijn.

Zangers uit het zuiden

Of het nu met de klimaatverandering te maken heeft of niet, enkele zangvogels uit zuidelijk Europa nemen verder toe. Illustratief is dat zingende Orpheusspotvogels al snel de aandacht verliezen van waarnemers in Limburg, het wordt bijna gewoon. Vervolgbezoeken bij zingende vogels zijn echter nodig om vast te stellen of het om een territorium gaat, of misschien wel een broedgeval. Cetti's Zangers waren te horen bij Maastricht, in Zeeuws-Vlaanderen en in het Zwanenwater (3). Graszangers horen bij Zeeland en speciaal het Verdrongen Land van Saefinghe; ook elders in die provincie werden op 6 locaties zingende vogels gehoord. Uit het binnenland kwamen meldingen van de Mariapeel en het Fochteloöerveen. Het overzicht is verre van compleet dus als u territoria weet, geef het even aan ons door.

Wachten?

Met spanning wachten we op serieuze broedpogingen van Visarend en Zeearend. Nu deze soorten met enige regelmaat overzomeren, wordt de kans natuurlijk groter. Wat te denken van een tweetal Zeearenden (een 4e jaars vrouwtje en een adult mannetje) dat de Oostvaardersplassen ook in het broedseizoen trouw bleef? De Kraanvogel die maanden in de Mariapeel verbleef is eveneens intrigerend. In het Fochteloöerveen nestelden weer 2 paar Kraanvogels, die beide een jong grootbrachten. Het kost enig geduld, maar deze soorten gaan mogelijk Nederland toch echt veroveren.

Gevarienzone

Ondanks het vele positieve nieuws is er ook een groep soorten waar het slecht mee gaat. Van recent verdwenen soorten als Klapexster en Duinpieper zijn ook in 2005 geen meldingen meer ontvangen. De situatie van Velduil en Blauwe Kiekendief is in het Waddengebied zorgwekkend en dat geldt ook voor de Strandplevier. Het jaar van de Tapuit heeft nog eens extra duidelijk gemaakt dat het ook met deze soort nog steeds bergafwaarts gaat. Minder snel gaat het met de Grote Karkiet, maar de stand brokkelt wel steeds verder af. Nog net niet verdwenen zijn Grauwe Gors en Kuifleeuwerik. De Grauwe Gors wist het hamsterreservaat bij Margraten te vinden; de 4 territoria hier vormen de helft van wat we tot nu toe te horen kregen (elders 2 langs de Maas bij IJtteren en 2 bij Maastricht). De toekomst van deze gors oogt dan ook inktzwart. Dat geldt ook voor de Kuifleeuwerik, al is het verrassend dat er nog gebieden zijn met 7 territoria (bouwterreinen bij Veldhoven) en 3 (industrieterrein bij Venlo). In Zuid- en Noord-Holland zou de soort inmiddels verdwenen zijn.

Mocht u nog gegevens over zeldzame broedvogels hebben liggen dan zouden wij die graag spoedig ontvangen. Op dit moment werken we aan het broedvogelverslag over 2004. Alle broedvogeltellers ontvangen dit rapport komend voorjaar als dank voor hun inspanningen.

Het LSB is een onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring. Het LSB-project wordt uitgevoerd in samenwerking met het CBS en wordt financieel mogelijk gemaakt door het LNV-DK

Michiel van der Weide